3. Supreme Court Ruling of October 4, 2023, in Case No. 991/2396/22. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/114020811.
4. Ruling of the Appeals Chamber of the High Anti-Corruption Court dated January 28, 2026, in Case No. 991/940/25. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/133780772.

DOI https://doi.org/10.36059/978-966-397-670-9-29

ПРОТИДІЯ НАСИЛЬНИЦЬКІЙ ЗЛОЧИННОСТІ В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ТЕНДЕНЦІЇ, ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ТА ЗАПОБІГАННЯ

Крайник Григорій Сергійович
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри спеціальних юридичних дисциплін
РІ КУП НАН України
м. Рівне, Україна

Актуальність та євроінтеграційний контекст. Насильницька злочинність залишається однією з найгостріших проблем сучасного суспільства. Країни Європейського Союзу напрацювали значний досвід у сфері протидії цьому явищу, який може бути корисним для України в контексті євроінтеграційних процесів.

Трансформація насильницької злочинності в країнах Європейського Союзу супроводжується появою нових латентних форм, гібридних проявів агресії та використанням цифрових технологій.

Гармонізація українського законодавства із європейськими стандартизаційними підходами вимагає детального аналізу превентивних інструментів, що застосовуються на рівні інституцій ЄС (Європол, Євроюст).

Європейські стандарти кримінально-правової протидії насильству

Мета – проаналізувати основні підходи країн ЄС до протидії насильницькій злочинності та визначити можливості їх адаптації в Україні.

Основні напрями протидії насильницькій злочинності в ЄС:

1. Нормативно-правове регулювання. Країни ЄС мають розгалужену систему законодавчих актів, спрямованих на боротьбу з насильницькими злочинами, зокрема Директиву 2012/29/ЄС про встановлення мінімальних стандартів щодо прав, підтримки та захисту жертв злочинів [1]. Важлива також імплементація норм міжнародного

права, наприклад, пріоритетне значення Стамбульської конвенції та директив ЄС у формуванні єдиної термінологічної бази й стандартів захисту потерпілих від насильницьких посягань.

2. Інституційна співпраця. Важливу роль відіграє Європол та Євроюст, які забезпечують координацію діяльності правоохоронних органів країн-членів ЄС у боротьбі з транснаціональною насильницькою злочинністю [2].

3. Запобіжні заходи. Країни ЄС активно впроваджують програми соціальної профілактики, спрямовані на зниження рівня насильства, зокрема роботу з групами ризику та просвітницькі кампанії [3].

4. Віктимологічна політика. Особлива увага приділяється захисту прав потерпілих, створенню систем підтримки жертв насильницьких злочинів.

5. Цифровізація та превентивні інновації в ЄС, зокрема:

1) використання систем прогнозування злочинності (Predictive Policing) на основі аналізу великих масивів даних (Big Data) для запобігання насильству в громадських місцях;

2) розширення практики застосування електронного моніторингу (браслетів) та запровадження швидких обмежувальних приписів щодо кривдників без попереднього тривалого судового розгляду.

6. Комплексний підхід: акцент зміщено з каральної функції держави на попередження латентних форм домашнього, гендерно зумовленого та молодіжного насильства через спеціалізовані соціально-правові програми.

7. Спеціалізація правоохоронних органів: досвід провідних країн ЄС демонструє високу ефективність функціонування спеціалізованих підрозділів поліції та ювенальної юстиції, орієнтованих на роботу з групами ризику.

Висновки та рекомендації.

Досвід країн Європейського Союзу доводить, що найефективнішою протидія насильницькій злочинності є за умов:

1) поєднання жорстких кримінальних санкцій за тяжкі посягання з розвиненою системою профілактики на рівні місцевих громад, зокрема, попередженню латентних форм домашнього, гендерно зумовленого та молодіжного насильства через спеціалізовані соціально-правові програми;

2) комплексного підходу до протидії насильницькій злочинності, що поєднує законодавчі, інституційні та профілактичні заходи. Для України доцільним є запозичення окремих елементів цього досвіду з урахуванням національних особливостей.

Доцільність адаптації європейських моделей віктимологічного захисту в Україні з урахуванням сучасних безпекових викликів і наслідків збройного конфлікту.

Література:

1. Directive 2012/29/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012 establishing minimum standards on the rights, support and protection of victims of crime. *Official Journal of the European Union*. 2012. L 315. P. 57–73.

2. Europol. EU Serious and Organized Crime Threat Assessment (SOCTA). The Hague : Europol, 2021. 112 p.

3. Preventing violence against women: a European perspective / ed. by C. Hagemann-White. Strasbourg: Council of Europe Publishing, 2019. 245 p.

DOI https://doi.org/10.36059/978-966-397-670-9-30

ПРИНЦИП АДАПТИВНОЇ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ НЕЙТРАЛЬНОСТІ ЯК ВЕКТОР МОДЕРНІЗАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Кривошеєв Микола Володимирович
аспірант,
Приватний вищий навчальний заклад
«Європейський університет»
м. Київ, Україна

Сучасна наукова дискусія щодо законодавчого регулювання систем штучного інтелекту (далі – системи ШІ) у кримінальному процесі традиційно формалізується як дилема двох альтернативних моделей нормотворення: технологічно нейтральної, що формулює правові приписи у функціонально-результативних термінах, абстрагованих від конкретної технології, та технологічно специфічної, яка встановлює окремі нормативні режими для різних технологій. Проте обрання технологічної нейтральності як універсального методологічного орієнтира не долає цієї дилеми, а лише переміщує її у площину визначення меж застосовності самого принципу. Зазначений підхід є ефективним для регулювання технологій, нейтральних за своїми соціальними наслідками, натомість системи ШІ у кримінальному процесі, володіють якісно іншою природою. Застосування принципу технологічної нейтральності до регулювання застосування систем ШІ у